

The Blues: The Soul of a Man

Wim Wenders, 2003

Els tres músics de blues més admirats per Wenders, revisitats amb l'ajuda d'artistes actuals com Lou Reed o Nick Cave

El director

Wenders ja s'ha guanyat un lloc als llibres d'història del cinema amb títols com *París, Texas*; *El amigo americano*; *El Cielo sobre Berlín*; *¡Tan lejos tan cerca!* o *El final de la violencia*. Nascut a Dusseldorf el 1945, recentment finalitzada la Segona Guerra Mundial, el director alemany va estudiar Medicina i Filosofia mentre vivia en una país aïllat on anhelava veure pel·lícules americanes.

Va passar per París abans d'arribar a Munich, on va començar a escriure crítica de cinema per, finalment, debutar com a director el 1970.

Passió pels Estats Units

La seva obsessió pel cinema nord-americà de sèrie B, les *road movies* i els *westerns*, es rastreja al llarg de la seva obra. Per rodar *The American Friend* (1977) va comptar amb tres dels actors que més idolatrava: Dennis Hopper (per *Easy Rider*), Nicholas Ray (per *Rebelde sin Causa*) i el gran Samuel Fuller, també director. Però, després de *París, Texas*

(1983), Wenders va preferir tornar a Europa en comptes d'iniciar una carrera als Estats Units.

Amb *The End of Violence* (1997), l'alemany va tornar a Nord-Amèrica, país en el qual actualment resideix. Fruit d'aquest exili voluntari va sorgir la pel·lícula que vam poder veure el mes passat, *Land of plenty* (2004).

El blues

Aquesta passió per Amèrica, fruit de la reacció a l'Alemanya comunista que va viure de petit, es pot traslladar també a la música. Des de la primera col·laboració amb Ry Cooder a *París, Texas* fins al documental sobre el blues que ens ocupa, passant per la segona col·laboració amb Cooder, la celeberrima *Buena Vista Social Club*, que va catapultar a tants artistes cubans ja retirats.

The Blues: The Soul of a Man forma part d'una sèrie de documentals sobre aquest estil afroamericà. Al primer capítol, *Feel Like Going Home*, Martin Scorsese explorava el blues del Delta de Mississippi a través d'artistes contemporanis com

Corey Harris, Taj Mahal i Keb' Mo', alhora que tirava d'arxiu per mostrar-nos a Leadbelly, Muddy Waters i John Lee Hooker.

Després del capítol filmat per Wenders vindrien *The Road to Memphis*, un retrat de la ciutat vista pels ulls de B.B. King i dirigida per Richard Pearce; *Warming by the Devil's Fire*, de Charles Burnett, que narra la història d'un noi en l'escena de Mississippi dels 50; *Godfathers and sons*, de Marc Levin, sobre el Chicago actual i amb músics que van d'Ike Turner a Chuck D; Red, *White & Blues*, de Mike Figgis, amb el blues britànic de Van Morrison, Tom Jones o Eric Clapton; i *Piano Blues*, de títol explícit i dirigida per Clint Eastwood.

Paraula de fan

El capítol que dirigeix Wenders està dedicat íntegrament als seus tres músics de blues predilectes: Keith B. Brown, Chris Thomas King i Skip James. El director organitza el documental a partir de gravacions mig perdudes dels 60 i amb l'ajuda d'intèrprets

contemporanis que ens acosten aquest llegat de trio. Ell va fer una curiosa tria entre músics que no fan estrictament blues (o almenys no fan el que s'entén com blues clàssic), però sí que admeten la seva influència i la deixen entreveure més o menys.

Així, circulen per la pantalla Los Lobos, el novayorquí Marc Ribot (col·laborador habitual de John Zorn), Lou Reed, Nick Cave (que ja apareixia a *El Cielo sobre Berlín*), Bonnie Raitt, Beck, Lucinda Williams, Cassandra Wilson o John Mayall. Tot un repartiment de luxe que, segurament per sí mateix, fa que el film sigui mereixedor de ser vist. A banda, també apareixen The Jon Spencer Blues Explosion o Eagle-Eye Cherry entre molts altres.

Sagrat i profà

El mateix Wim Wenders diu que aquest documental és un tractat sobre allò sagrat i allò profà, l'etern binomi de la música blues. Segueix el fil argumental de la bretxa que s'obre en els *bluesmen*, és a dir, entre la música del diable i el gospel, el cant a Déu. O entre Àfrica i Amèrica. Wenders afronta l'ausència de documents audio-visuals dels seus tres músics de capçalera: tira d'arxiu i, quan no n'hi ha, els falsifica imitant l'efecte de les maniveles en el cinema antic. Aquest és potser el principal problema del film: intenta tornar enrere per mostrar l'Amèrica de la primera meitat del segle XX; la música dels negres, la música del diable, però finalment es posa en mans de músics contemporanis i blancs per poder disposar d'imatges i sons que el temps no ha conservat.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció i guió: Wim Wenders
 Producció: Margaret Bodde i Alex Gibney
 Fotografia: Lisa Rinzler
 Muntatge: Mathilde Bonnefoy
 Nacionalitat: Estats Units
 Any: 2003
 Durada: 100 minuts

Equip artístic

Narrador: Laurence Fishburne
 Protagonistes: Keith B. Brown, Chris Thomas King, J.B. Lenoir i Skip James
 Actuen: Beck, Nick Cave, Los Lobos, Bonnie Raitt, Marc Ribot, Lou Reed, Lucinda Williams, Cassandra Wilson i John Mayall
 També apareixen: T-Bone Burnett, Shemekia Copeland, Eagle-Eye Cherry, Crow Jane, Garland Jeffreys, Vernon Reid, Jon Spencer Blues Explosion, James 'Blood' Ulmer, Alvin Youngblood Hart i Robert Cream

Filmografia

2005
Don't come knocking
 2004
Musica Cubana
Land of Plenty
Around the world in 80 days
 2003
The Blues: The Soul of a Man
 2000
The Million Dollar Hotel
 1998
Buena Vista Social Club
 1997
Go for Gold!
The End of Violence

1995
Die Nacht Der Regisseure
Beyond the Clouds
Lumière and Company
 1994
Lisbon Story
 1993
Faraway, So Close
 1991
Until the End of the World
 1989
Notebook on Cities and Clothes
 1987
Wings of Desire
 1985
Tokyo-Ga
 1983
Paris, Texas
 1982
Der Stand der Dinge
Hammet
 1977
The American Friend
 1975
Kings of the Road
 1974
Falsche Bewegung
Alice in den Städten
 1972
Der Scharlachrote Buchstabe
 1971
Die Angst de Tormannes beim Elfmeter